

KOJI JE danas dan, pitam se gledajući kroz izlog slastičarnice na Coughnat placeu. Znatiželjno poput napuštenog mačića promatram svijet u kojem novopečena indijska srednja klasa jede svoj prvi jutarnji muffin i pije espresso iz automata po europskim cijenama. Gledam taj paralelni svemir u kojemu vidim samo odraze neke druge realnosti koju sam upoznao tek u snovima i čiju sam kožu skinuo negdje usput, bacio sa strane pored ceste ili željezničke pruge. Obiljem okupana nabujala Indijka jede kolač u prostoriji s uglancanim namještajem, dok uz mene, na ulici, puže čovjek bez nogu i vuče kolica s kartonskim kutijama. Vjerojatno mu je to dom. Ulica je kao i uvijek bučna i prašnjava, ali ovaj dio grada izgleda elegantno, europski, britanski... kolonijalno. Zgrade su bijele i reklame su blještave.

U kutu ekrana na kojemu se vrte vijesti o press konferenciji političara najmoćnijih zemalja svijeta, piše da je danas srijeda. No, nije li srijeda bila jučer? Ma ne! Mora da je jučer, slijedom stvari, bio utorak. Tko bi to više brojao i znao, te dane koji se pretapaju jedan s drugim i služe samo da nam ukažu na našu svetu građansku dužnost u obliku rada kojeg trebamo dati za zajednicu. „Gdje su ti dani sad kad si na ulici? Oni jednostavno ne postoje!“

Kao što imućna Indijka u svoju porculansku šalicu toči instant crnu kavu dobijam dojam da tako i mi rastačemo život po nepoznatim nam stranputicama, a da niti ne znamo tko je tko i gdje nam je u stvari mjesto u ovom velikom planu.

Iz upravo takve slične, blještave, klimatizirane, ugodne i na kraju krajeva prijetvorne i nestvarne slastičarnice, iz takve slične kavane kao glavom bez obzira izletio sam prije dva tjedna pošto sam shvatio da ono što se unutra nalazi više nije moj svijet i da to nije svijet u kakvog se želim uklopiti i u kojemu poput hipnotiziranog želim brojati svoje dane, kao u balonu sapunice hodati zemljom koju tek upoznajem, pod staklenim zvonom zaštićen udobnošću čvrstih zidova, mekanim madracima i mirisom vrućega čaja i kave, trešnjama s tek ispečenih kolača i tu i tamo indijskim začinima na večerama koje se serviraju na sjajnim tanjurima. Uzeo sam škare i prerezao taj batrljak. Izletio sam van, na ulicu i započeo hodati.

U tom mi je trenutku moja nakana, moja odluka bila sasvim čista i jasna. Znao sam što ne želim. Vani oko mene bio je život, svijet pun mirisa i boja. S njim sam se htio sjediniti, bez obzira na, kako bi to na Zapadu rekli, higijenske uvjete, jer indijska ulica je prljava, tamo je sve puno smeća i jada na cestama, ali to je nešto stvarno, jasno, opipljivo i nepatvoreno.

Novca sam tad, prije ta dva tjedna imao jako malo, a sad... Sad se u mojim džepovima ne prevrću ni papiri ni kovanice. Nema tu više ničega što bi me moglo sputati ili nagnati da uđem u jedan takav klimatizirani kafić u kojemu parovi razmjenjuju misli o seriji koju su baš sinoć gledali na nekom domaćem programu. Ne, to je sad nemoguće!

U Paharganju sam se opet šuljao kroz šumu turista, backpackera s jedne strane i prodavača, turističkih djelatnika i lažnih svetaca s druge strane. Prošao sam pored velike crvene utvrde i probijao se kroz svu silu žutih tuk-tuk taksija, raznih povika sa svih strana, ispod nadvožnjaka i podvožnjaka, preko željezničke pruge, malih priručnih fast food restorana, crnomanjastih ljudi bez udova, prastare krezube bakice sijede kose, pored dječaka koji čiste cipele, uz nekoliko crkava s likom Majke Tereze ispred vrata, pa sve do velike tržnice uz koju je promet isto tako nestvarno gust i

bučan. Iznad krovova tržnice, ili bolje reći iznad šatora isprepleteni su milijuni žica električnih i telefonskih instalacija, izgledaju poput nezgrapnih paukovih mreža, po kojima skakuću cijele porodice majmuna. Hodaju jedan za drugim i promatraju svijet koji se događa ispod njih, kese svoje zube i smiju se. Tu i tamo poneki od njih skoči na tlo, zaleti se do prolaznika koji u vrećici nosi povrće te istrgne plastičnu opnu i izvadi što mu drago. Neuhvatljivi su, ali za mnoge i sveti. Pravi su vragolani i silno zabavni. Bio mi je to prvi pravi susret s tom životinjom, prvi pravi uvid u njezinu nemirnu prirodu. Od tog sam ih trenutka počeo primjećivati svakog dana.

Tu pored tržnice pronašao sam mali Shivin hram i u njega ušao kao navođen. Unutra je sjedilo nekoliko sadhua u meditaciji i dimu marihuane. Ulaz je, naravno, otvoren pa sam tako na pod hrama sjeo i ja. Nitko od njih ne razumije engleski pa vrijeme provodimo gestikulirajući rukama i nogama. Uglavnom, poslije nekog vremena shvatili su moj položaj. Sadhui su već dugo na cesti, a mjesto mijenjaju svako malo putujući po Indiji. Kose su im duge, lica mršava, a oči caklene. Klanjaju se Shivi i u potrazi su za prosvjetljenjem.

Uz Brahmana i Vishnua koji su stvaratelj i održavatelj, Shiva je prikazan kao uništavatelj, kao onaj koji dolazi posljednji da bi u sebi zadržao ovaj svijet do ciklusa ponovnog stvaranja. Sve se vrti u krug, u jedan beskonačan krug. To je ogroman kotač, a izvan kotača nalazi se jedno veliko ništa, jedna velika beskonačnost, ali i jedno veliko *sve* što nas objedinjuje.

U hramu centralno mjesto zauzima lingam, koji je prikazan kao muška spolnost koja leži u yoniju ili ženskoj spolnosti i predstavlja nedjeljivost muškog i ženskog, jedinstvo ta dva principa i sveukupnost stvaranja. Oko simbola porazbacano je cvijeće, a sve miriše na Indiju, na tu mješavinu začina u zraku.

Pošto sam shvatio da se na tom mjestu može spavati, nisam oklijevao spustiti svoj ruksak i smjestiti se među lutajuće sadhue koji već ionako, od silnog korištenja marihuane ne znaju gdje i kako se što obavlja. Jedan me je uhvatio, privukao me k sebi i dao mi znak da idemo obarati ruke. Bio je toliko slab da sam mu prvu rundu morao pustiti, što ga je vidno razveselilo, na što su se svi dobro nasmijali. Pustio sam mu i drugu rundu i treću, nek' se čovjek raduje.

Prethodna dva tjedna spavam u hramu i lutam ulicama New Delhija. Nitko me ne ispituje za milodare jer valjda se već uklapam u indijski koncept onoga tko nema za dati i jedino što može jest primiti. Odgovara mi ta praznina više nego išta u životu. Ni najmanje ne pomišljam, kao što sam to pomišljao ranije, da sve to prenesem i predstavim znatiželjnim ljudima u domovini, da im prikažem kako je sve to lijepo egzotično i daleko, novo i krasno.

U hramu se ljudi mijenjaju iz dana u dan. Neki sadhui ostaju i duže, ali mnogi samo produlje do svoje sljedeće, meni nepoznate destinacije. Jednostavno uzmu svoju posudicu za milodare, omotaju se bijelom, narančastom ili crnom tkaninom i izgube se u gustoj gomili pored tržnice. Oči su im od pušenja marihuane poluzatvorene isto kao što su poluzatvorene oči Shive koji meditira na obroncima Himalaje, a vrtlog misli potpiruje opojnim dimom.

Napokon se odljepljujem od izloga kavane na *Connaugh placeu* ne bih li korak usmjerio prema hramu u kojemu ću ovog popodneva sresti tko zna koliko različitih prolaznika i novih susjeda. Negdje visoko iznad mene, sunce se bori i na jedvite se jade probija kroz gusti smog New Delhija koji nikako ne olabavljuje svoja kliješta sastavljena od buke i jakih mirisa kao i od milijuna ljudskih sudbina.

Prolazim ispod širokog nadvožnjaka koji je kao i svi nadvožnjaci u gradu mjesto sastajanja raznih skupina. Ovdje, na rubovima, nalaze se sitne prodavaonice hranom, priručni štandovi sastavljeni od nekoliko dasaka i najlona. Pored njih odvija se gust promet, a bicikl rikše i auto rikše pored nogostupa pronalaze svoje stajalište. Na bicikl rikšama Indijci ispruženi preko sjedala sve do upravljača, leže i spavaju čekajući mušterije. Dolje, u hladu i tami koju stvara široka cesta iznad nas, sakriveni na kartonskim kutijama narkomani puše opijum.

Ovo je ritam New Delhija, užurbanog i smrdljivog grada, glavnog grada, grada s desecima tisuća dječaka bez majke i bez oca, s maloljetnim djevojčicama kojima je krevet asfalt pločnika. Tu su onda znatiželjni plavokosi ljepotani u indijskoj odjeći koju su platili deset puta više od trgovca na uglu, oko vrata im vise fotokamere i oni sve to lijepo bilježe. Vidim sebe u nekoj drugačijoj realnosti istog takvog. Tu su i trgovci i prekupci, milijunaši i ugledni građani. Ekstremi na jednom malenom i skučenom mjestu. Možda sve te suprotnosti smisao dobivaju tek u Indiji, kad su suočene jedna s drugom, pri čemu ne dolazi do sukoba već do jednostavnog života u kojemu je sve prihvatljivo jer tako to mora biti.

U hram je uletjelo na desetke leptira koji se motaju oko lingama, plešu oko tog falusnog simbola milujući ga po samom njegovom vrhu. Djeluju kao oblak koji se načas skuplja pa se opet širi i tako se giba čas lijevo, čas desno, prema gore, dolje i na kraju se raspline i svi oni, bijeli leptiri razlete se kroz prozore hrama u nepoznatom smjeru. Prepao ih je dodir rukom visokog, mršavog, dugokosog sadhua, pogleda ozbiljnog i oštrog, direktno usmjerenog, pri čemu se čini da ga ništa ne može odvratiti od njegovog fokusa. Taj sadhu ranije nije boravio u hramu. Od ostalih, koji su se u posljednja dva tjedna izmijenili, razlikuje se visokom, očiglednom koncentracijom i čvrstim i odlučnim korakom, ali u isto vrijeme i svojevrsnom mekoćom koju je lako primijetiti zagledate li se u njegove oči duboke poput svemira. Nosi narančasti lungi koji djeluje poput haljine i žutu maramu omotanu oko glave, a ispod marame duga je isprepletana kosa, čiji se krakovi protežu i do metar i pol dužine. Premršav je, ali brada i lice izgledaju mu zdravo i postojano. Rukom dodiruje lingam. Gleda me direktno u oči dok stojim kod ulaznih vrata hrama onako sav smušen u svom lutanju.

- Mislio si se ovdje skrasiti? – upita me direktno i nastavi – ovdje s ovim takozvanim svetim ljudima? - Ja sam samo... - zamucam stojeći pred vratima, gledajući tog čovjeka koji izgleda poput jarbpa u malom i skučenom hramu.

S ulice dopiru zvukovi, a čuju se i majmuni koji se međusobno svađaju iznad limenih krovova.

- Ovo je Shivin hram, hram razarača, ali ujedno i onog koji omogućava ponovno stvaranje. To si dobro odabrao, ali ovo društvo... pa zar misliš da ovi napušeni čovječuljci, kojima su doručak, ručak i večera dim marihuane već dvadeset godina, umiju koristiti svoj mozak? – prođe rukom u krug pokazujući napuštene sadhue koji

leže na podu hrama. Neki mpe, drugi spavaju. - Ja sam samo u prpazu. Vjerujem kako ću iz ovog hrama uskoro otići – odgovorim tom čovjeku koji još uvijek nepomično stoji, ali pogled u njegove oči govori mi kao da sam ga negdje već vidio. - Ovdje je zgodno i simpatično, vidim da se lagano uklapaš, čak i tvoja vanjština sve više počinje sličiti vanjštini indijske ulice koja je zarasla u bradu i kosu, ali i bosonoga je i poderana. To si najvjerojatnije ti u potpunosti ogpjen, kao i tvoja duša. Najvjerojatnije je u takvom istom stanju. - Mislim... Ne znam zašto sam baš tu... Slučajno... Ma ja samo putujem. – kažem sadhuu još uvijek stojeći pred vratima, a on ukopan nasuprot mene kao da se ne misli maknuti dok ne čuje cijelu moju priču. - Ne putuješ ti više. Ti se sad samo krećeš u nepoznatom smjeru. Putnici ne spavaju u hramu. Bilo je takvih kao ti dosta. Bilo ih je prije mene, a ima ih dosta i danas. Neki dođu u potragu za izgubljenom dušom, drugi dođu u avanturu, a treći tek malo prošeću. Ne znam koja si ti vrsta, ali nisi samo putnik jer putnik ne traži dom u hramu. Ti si, čini mi se, tragač, ali izgubljeni tragač.

Zamišljen stojim, a među noge mi se zaplete maleni smeđi majmunčić i kesi svoje oštre zube, skakuće mi oko noge, amo tamo.

- Eto ga! Savršeno se poklopilo. Reći ću ti što mi tvoj pogled govori. Majmuni su po prirodi vragpasti, skaču s grane na granu i vrludaju. Kao što sjeverac ne možeš zatvoriti u krletku, tako ne možeš ni majmuna zadržati na istom mjestu, osim ako ga svežeš. Isto je i s duhom. Majmun skače, duh luta. Možeš ga zauzdati ako znaš. To si eto ti, vrludan koji luta – prevali preko usta i nadopuni se – sadhu sam već desetljećima i naučio sam gledati ljude i meditirati, nije mi teško prepoznati ljudske bpjke. I za razliku od ovih koji oko nas leže, ja *ganju* pušim samo u rijetkim prilikama, a nikako samo zato jer ju je i Shiva negdje na Himalaji pušio. Koristim je ponekad pri meditaciji, ali namjeravam um održati čistim.

Naglo se uozbiljim i s ramena bacam ruksak na pod, sjednem između dva sadhua koji spavaju snom tvrđim od smrti i udahnem, dok mi kroz misli prpaze kratki blicevi, kao crno bijele fotografije koje sam davno gledao pa zaboravio. Iskaču mi pred očima nepoznati ljudi u odijelima, a neki u haljama što liče na Indijce. Tek na kratko, nedovpjno da ih uhvatim i analiziram. Opet me hvata glavobpja.

- Isto tako vjerujem kako u ovom ruksaku imaš i neki priručnik za meditaciju? Je li tako? – pita me.

Ppako se saginje i sjeda pored lingama. Narančasti mu se lungi savija i pripija uz tijelo dok stavlja nogu preko noge i gladi dugu bradu.

- Sad ćeš mi lijepo pružiti svoj priručnik i onda ćemo ga zajedno spaliti na vatri. Ne trebaju ti takve gluposti! - dam mu ga, a on ga počne listati.

- Kojih bajki ovdje ima - nasmije se. - Nije ni čudno što ste svi vi Zapadnjaci ppudjeli, svakakvo vam smeće mogu uvaliti. U ovom priručniku osim uputa za pravilno sjedenje i pravilno disanje nema ama baš ništa korisno. Treba se prepustiti, ostaviti sve što je bilo iza sebe i krenuti dalje čist! To je najvažnije pravilo. Imaš velike sreće jer sutra krećem u Mathuru, a poslije Mathure dalje na Istok. Ti ideš sa mnom! Ionako nemaš pametnijeg posla. Možda si i uspio skupiti hrabrost, možda si proniknuo u mudrosti iskrenog odnosa prema okpini, ali treba ići dalje. Ako želiš, naravno. Druga ti je opcija povratak tamo odakle si došao, a treća je da ostaneš s ovim vječnim ležaćima i da s njima danonoćno pušiš hašiš.

Pristajem, upravo kao što je i rekao, jer nemam pametnijeg posla, a kući mi se ne vraća.

- Moje ime je Shankara - nakloni se. - Ja sam Slaven – kažem. - Ti si bio Slaven, sada si netko drugi, sada si čovjek bez imena koji za sobom vuče staru prtljagu koje se treba riješiti, a pri tom ne mislim na ovaj ruksak. Što se tiče odjeće budi odjeven kako te vpja, za to me nije briga. Moja briga je ljudima, tebi ili nekom desetom, pokazati put, mogući izlaz ili mogući ulaz u nešto novo. Zadnji put to je bio dječak lutalica koji je odlučio početi sa mnom, prije njega jedan siromašni, stari seljak koji je jedva hodao, sad si to ti. Naspavaj se, sutra ujutro krećemo!

*

SHANKARA je neopterećen, krasan, on je odlučan i jak. Iako njegovo lagano tijelo ne može odati tu čvrstinu, žilavost mu je, izgleda, prirođena stvar. Gledam ga kako se probija kroz gomilu na željezničkom kpodvoru. Gotovo da mu i čujem bat koraka dok staje s noge na nogu, sporo kao vječnost. Ljudi svih boja, visina i profesija oko njega gmižu, nose razne torbe, pakete, kutije, vreće. Buka je nesnosna, ali on kao da je ne čuje, hoda svojom zamišljenom linijom. Odjeća na njemu pleše kao komad otrgnutog jedra na jarbpu. Poneki se prpaznik u njega i zabije, što je sasvim normalno u ovoj gužvi, ali on se ne pomiče ni milimetra. Nastavlja svojim putem.

Krećemo na željezničku stanicu, u vlak koji će nas odvesti u Mathuru. Pošto sadhui imaju besplatan prijevoz, Shankara se nada kako ćemo obojica proći besplatno, bez obzira na moj, kako kaže, ostatak sa Zapada koji je još uvijek uočljiv. Pratim ga u stopu jer ionako ne znam što bih sam sa sobom.

Ulazimo u vlak, koji je kao i svi vlakovi u Indiji što kreću u najrazličitijim smjerovima, kreat od poda do stropa. Udaljenost do Mathure je oko dvjesto kilometara, gužvanje je nesnosno i zamorno. Smještamo se u najniži, treći razred. Nemamo sreće sa sjedištima pa sjedamo na pod pored nekpiko mladih Indijaca, kojima je najviše šesnaest godina, a pored sebe drže svoje stvari u velikim platnenim zavežljajima. Svatko ide svojim putem, za nekim svojim poslom. U blizini je i čovjek bez ruke sa strašnim čirom na lijevom obrazu, koji izgleda kao krater. Djeca tpiko viču da pucaju stakla na prozorima, majke ih ne opominju, a očevi u prpazima puše cigarete. Poneki žvaču začinom omotan listom betel oraha pri čemu iz ustiju izbacuju gustu crvenu pljuvačku, crvenu kao krv koja ostavlja trag na zubima. Svi se stišću,

strka je, znoj kapa s lica dok žuta kugla na nebu lagano otkriva svoje obrise kako vlak izlazi iz grada, kroz opnu smoga kojom je okupan New Delhi.

- Nije to ništa, navikne se čovjek, čak mu bez ovpiko buke postane dosadno. Poželiš sve te različitosti imati uza se u svakom trenutku. To je ono što neki zovu životom – obrati mi se Shankara.

Sjedimo stiješnjeni na podu, između dvije klupe na kojima se vrppje mnogobrojne indijske obitelji i bacaju ljuste suncokretovih sjemenki koje prevrću među jakim zubima.

Vlak hvata daljinu, kotrlja se željeznom cestom i juri pored sela i zaselaka i pored ljudi koji udaraju vpove na puteljcima što zavijaju u blizini zelenih rižinih ppja koja se protežu do tpike daljine da se na kraju izgube u ppjupcu s plavim nebom.

- Kako to da si takav kakav jesi? Lutaš Indijom, živiš od milodara i okupan si suncem života – upitam kimajući glavom, a da pri tom već osjećam težinu svoje brade na licu i njezine duge dlake kako mi grebu prsa.

Pogleda me blagim, ali usmjerenim očima i poput biblijskog starca kaže:

- Ovim životom živim već jako dugo, puno duže nego što ti živiš svojim. Vidio sam kako ljudi dpaze i odlaze, kako se ubijaju i vpe, kako se vrte u krugu bez prestanka, kako skaču i vesele se, kako padaju i plaču. Već skoro da sam i zaboravio svoj stari život, ali još uvijek ga se u tragovima sjećam. Jer što je život ako ne slaganje slika, neprestano nadovezivanje i vrtnja u krug? Sad radim isto to, ali svjesno i jasno, odlučno i bez ikakve zadržske – kaže. - Tu i tamo se pojavi netko poput tebe, a meni je usput provesti ga. Prepusti se.

Njegove jasne i jednostavne riječi ne skrivaju nikakvu mračnu tajnu ili motiv koji bi me mogao odvući poput nevidljive ruke u ponor. Ovo je tek puka slučajnost, jedna od onih koje se stalno događaju kad nemaš više ništa za izgubiti. Vjerojatno tek tad primjećuješ svakodnevne male dobitke koji djeluju poput darova s neba.

Kroz vlak prpazi u dronjke odjeven dječak i nosi pladanj s vrućim napitcima. Pritom svojim hrapavim glasom izgovara riječi „čaj, čaja... garam“ i opet poslije nekpliko koraka, „čaj, čaja... garam.“ Dok svojim istrošenim glasnicama para prostor napučenog vagona, vlak i dalje siječe nizinu, vagon se ljulja, a razni muški i ženski mirisi probijaju se do nosnica.

Vpio bih pojesti malo riže. Malo riže s ljutim umakom, s čili paprikom i možda malo boba. Ili čak prženu samosu? Možda malo leće s paanom? U cijelom tom vrtlogu pfaktivnih osjeta dopiru i mirisi jela, najvjerojatnije negdje iz malo bpjih vagona, koji su nam nedostupni. Želudac mi ne da mira.

- Jest ćeš kad nam netko nešto da, nema druge. Kamo bi stigao kad bi razmišljao još i o hrani? Da ne bi na kraju i trošili vrijeme pripremajući raznorazna jela. Ne. Jest ćemo kad nam nešto daju – kaže moj skrušeni suputnik.

Hrana je izgledna usputna stanica, nešto što se dogodi prije ili kasnije, ali uvijek se dogodi. Čemu očajavati, naći će se neka blagonaklona ruka koja će svecu ubaciti zrno riže u usta i prehraniti ga do sljedećeg susreta. Uživaj u vožnji!

- Prošao si, vidim to po tebi, već dosta toga. Što si doživio na putovanju? – upita. - Vidio sam jako puno različitih stvari. Vidio sam da se planovi uvijek, ali baš uvijek izjalove, a ono što nastane može biti i bpje od očekivanog, ali i gore. - Sigurno si se nagledao na tisuće ljudi i njihovih čudnih svakodnevnica i rituala kojih se drže kao blesavi? - Vidio sam i to... – kažem, ne znajući na što cilja. - Vidio si zasigurno glupih rituala, životnih slijepaca i svakojakih zombija prije nego si krenuo na put, prije nego si, kako sad misliš, nešto doživio? - Izgleda da je tako, zato sam, uostalom i krenuo. Oduvijek sam htio ići, ali svakodnevnica, ta monotona svakodnevnica koja je baš morala biti takva, počela me je gušiti. Dok ovaj vlak ljulja moje tijelo ne osjećam više teret u prsima. - Sigurno si vidio ljude oprečnih pogleda na poredak stvari, na svijet, na Svevišnjeg, na ptice, gliste i na mrave? - Vidio sam svašta! I na svakom koraku našao se poneki drug i prijateljska ruka koja je krenula u mojem smjeru bez obzira na okpnosti.

Shankara se okrene prema meni, spretno izvuče svoju ruku ispod skvrčenih nogu i protegne se.

- Ljudski principi svugdje na svijetu su jednaki, u potpunosti su isti. Svatko od nas kad se rodi udahne zrak. Taj kisik koji uvlači kroz pluća uzdržava ga do samoga kraja, dok ga ne izdahne zadnji put. Svugdje je to isto. To si vidio i nije to velika mudrost. Ne postoje velike mudrosti. Sve su one male. Još jedna stvar, koju si sigurno vidio je da su ljudi osuđeni da vpe, ali i da mrze. To je tako svugdje bez obzira na meridijane i paralele i bez obzira na nadmorsku visinu na kojoj se netko nalazi. Ljudi moraju jesti, moraju piti vodu, tu svetinju koja nam silazi s neba kako bi napojila naša tijela. Da bi to shvatio mogao si ostati i kod kuće, ali zaglibio si i produžio u avanturu. Želio si nešto više, a da ni sam nisi znao što. Sad kad si pročistio osjetila, kao što dišni sustav pročistiš uronivši glavu u more i udahnuvši malo morske vode, ti napokon vidiš jasnije. Ti vidiš da pored tih jednostavnih principa koji povezuju sva ljudska bića ovoga svijeta postoje takvi komplicirani zakoni i običaji zbog kojih ljudi ppemiziraju, vode ratove, svađaju se i prepiru. Svađaju se oko toga čiji je običaj bpji, jedni druge nazivaju nevjernicima i „svojeg boga“ proglašavaju najbpjim i najvećim. Imaju proroke kojima se klanjaju, imaju velike hramove i velebne zgrade u koje bi taj „njihov bog“ trebao sletjeti i u njima stanovati. Ako dosad nisi shvatio dopusti da ti kažem: nema proroka, nema svetog čovjeka niti ima išta slično tome, ne postoje anđeli koji te noću, dok spavaš vode u let oko Zemlje niti su Raj i Pakao mjesta na geografskoj karti. Sve što sam rekao o ljudima, o rađanju, o udisanju zraka, o ljubavi i mržnji svakako stoji, ali stoji i ta jedna velika nesigurnost i sklonost komplikaciji čak i najjednostavnijih stvari. Ratovi se vode zbog ljudskih predodžbi o nečemu što je tako jednostavno, a zove se poštovanje i ljubav. Ono nadomješta sve velike i sjajne

hramove, sve mirišljave halje lažnih proroka i odstranjuje rat i bp. Jedni vjeruju da je Isus bio mesija, drugi da je bio samo prorok, treći ga ne priznaju, četvrti nemaju pojma tko je on, peti ga privatiziraju i tako se na kraju svi svađaju oko gluposti, a teško im je shvatiti da je možda bio samo savjestan čovjek koji je otvorio svoje srce i time postao jednak svim onim ljudima koji su napravili to isto bez obzira na kojoj se strani svijeta nalazili. Slušaš ti mene?! – povisi ton te nastavi - ovdje u Indiji, u nekim mjestima još uvijek pale žene kad im umre muž. Mislim li da je to dobro? Glupost! Praznovjerje, glupost i neobrazovanost. Eto što mislim o tome. Nanošenje bpi zbog neke proklete tradicije koju su ljudi izmislili i drže je se kao da je tlo po kojemu hodaju, čista je demagogija i držanje ljudi u strahu od nečeg što u stvari ne postoji. Vidio si ljude kako poste, kako se prisiljavaju na nešto što im ne odgovara, ali na kraju popuste i sami sebe lažu, jer sakriveni u usta trpaju komade kuhane pileline.

Nakon Shankarinih riječi um mi se staložio, a uslijed ljuljanja vlaka glava kao da mi se napokon našla na mjestu.

Misli mi skaču s mojeg toplog doma u Hrvatskoj, do uspomena iz Turske, Irana, Pakistana. Cijela jedna duga zavojita cesta na kojoj se svakim korakom sve mijenja, a stare uspomene stapaju se s blatom u koje će kasnije neki drugi prapaznik, na tom istom putu zagaziti, zabiti ga još dublje, otresti svoju cipelu i krenuti dalje.

Bpje je znati što smo radili, priznati, percipirati svaki korak i svaki, pa čak i usputni odnos i pokušati saznati što smo od njega dobili, a što izgubili. Valjda je to Shankara mislio kad je rekao da se sad, isto kao i ranije vrti u krug, ali svjesno i bez ikakve zadržke, potpuno jasno. Valjda on korača čvrsto naprijed. Odakle li je došao?

Negdje daleko naprijed, oglasila se lokomotiva. Ljudi se počnu komešati, skupljati svoje prnje i gužvati se u natjecanju tko će prije van. Skaču jedan preko drugoga, neki i kroz velike prozore. Vuku svoju robu, a njihovo mjesto zauzima svježiji zrak.

Ustajemo i gledamo kroz prozor. Ispred vlaka mili sila ljudi po svojim zamišljenim pravcima. U zraku se osjeća miris vlage jer u blizini, u krivine udara rijeka Jamuna. Prodavači s drvenim kpicima i oni koji prodaju sitne zalogaje, prosjaci, sadhui, žene u ljubičastim, plavim, crvenim sarijima. Obitelji s desetero djece, nekpiko krava, majmuni, motocikli kineske proizvodnje koji bruje, a iz daljine klopotaње od udaranja zvona u hramovima.

Izlazimo iz vlaka. Koračamo sigurno prema gradu. On, doduše, puno smionije, kao da mu svaki korak predstavlja novi život tijekom kojeg umre pa se opet, podizanjem druge noge, rađa.

Pokušavamo se probiti kroz svjetinu.

- Slijedi me, ne obaziri se na ljude. Vidjet ćeš ih još dosta, i previše – kaže.

Prpazimo pored žute neugledne zgrade, koja izgleda kao kakva baraka. Iznad zgrade veliki je plavi sat s crnim kazaljka, a desno od njega natpis na kojem piše: „Mathura junction.“